

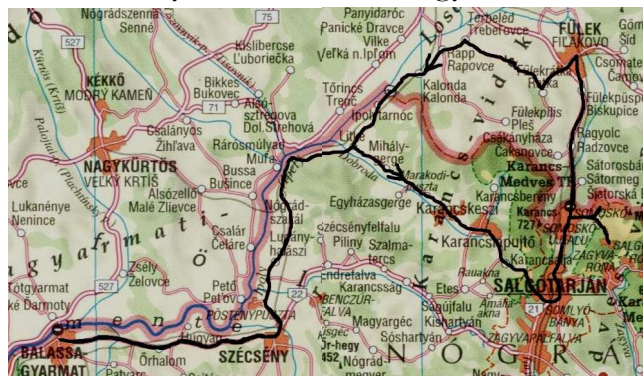
Ismét kirándultunk a Madách Imre Városi Könyvtár és a Balassagyarmati Honismereti Kör szervezésében. Ezen a túrán is Kovács Ferenc tanár úr kitűnő vezetését élvezhettük. Azt, hogy az időjárás mennyire kegyes volt hozzánk, csak utólag állapíthattuk meg igazán, hiszen a kirándulás másnapján egész nap zuhogott az eső.

Borús, ködös időben, de jókedvűen indultunk el a Polgármesteri Hivatal elől, s vettük utunkat **Szécsény** városa felé. Ott nem álltunk meg, de a buszból megszemléljük a Forgách-kastélyt és az alatta elterülő parkot. Szinte napra pontosan 305 évvel ezelőtt kezdődött a II. Rákóczi Ferenc által összehívott országgyűlés tanácskozása a kastély mellett fekvő réten felállított „ország sátrában”. Az 1800-as években parkosította a területet gróf Forgách József, a telepített és nevelt növényfajok száma elérte a kétezret. A II. világháború óta romló állapotú parkot csak nemrég hozták helyre és tették újra a kastélyhoz méltóvá.

Mostani kirándulásunk folyamán főleg a Salgótarján környékén, a Medves-hegység bazaltplatóján és annak peremén található geológiai formációkat létrehozó pliocén (6–20 millió éves) vulkanizmus nyomait tekinthettük meg. Persze nem mentünk el behunytt szemmel a különböző vulkáni kúpok tetején épített erődítmények mellett sem.

Baglyaskő (Kővár) dupla kúpját, mely a Medves vidékének legkisebb peremvulkáni maradványa, szintén csak a buszból vettük szemügyre. A működése első részében keletkezett tufakúpot később bazalt anyagú láva törte át, melyet elődeink kibányásztak. Érdekessége, hogy a láva barnakőszén-telepet keresztezett, a szén és a láva érintkezésénél természetes koksz jött létre. **Salgó** jelentése „fénylő, ragyogó.” Bazaltvulkáni kúpján a Kacsics nemzetség a XIII. században építtetett erődítményt (csatlakozván ezzel a magánvárak építésének sorához). Teljes kiépítése a XV. században a Szapolyai család nevéhez fűződik. Az elpusztult vár öregtornyára már 1938-ban fedett, fából készült kilátótornyot építettek, ez a világháború és az azt követő évek során megsemmisült. Napjainkban újra masszív fatető védi a rossz időben odamerészkedőket. Szerencsére ránk nem esett semmi, viszont a kilátást csak elképzelni tudtuk a tető belső oldalaira erősített faragott faképek alapján, melyek ismertették velünk, hogy mit látnánk a négy égtáj felé.

Mikor megálltunk a **somoskői** parkolóban, bizony a vár sem akart lencsevégre kerülni, elbújt a szürke gomolyagok között. Felfelé menet – miután felriasztottunk és nagy lendületünkben majdnem kupán vágtunk egy a lépcső oldalában szendergő szendert – megtekinthettük a Petőfi-kunyhót, mely a költő errefelé jártának állít emléket. A várhegyen először elballagtunk az Európában egyedülálló bazaltömléshez, melynek ívelt „orgonasípjai” a bazalt kihűlésekor keletkező elválási formák. Ezután felballagtunk a várba. Somoskő várának sorsa hasonló korabeli végvárainkéhoz. A falut az 1920-as trianoni döntés elszakította hazánktól, és csak 1924-ben csatolták vissza – ám maga a vár ma is a szlovák állam területén fekszik. 1924. február 15-e a „Hazatérés napja” a faluban. Lefelé menet a Petőfi kunyhóval szemben még egy kis eldugott vármakett kiállítását is megcsodálhatunk. A buszhoz visszafelé sétálva az aszfaltút bal oldalán a jóízű körtét és szilvát termő fák mögött kis temetőt fedeztünk fel, melynek szépen faragott sírkövein szinte kizárólag a Somoskői vezetéknev volt olvasható.

Mielőtt elhagytuk Magyarországot, egy kis, határ menti presszóban kerestünk felüdülést. Ezután pedig **Füle**kig meg sem álltunk. Itt már a meglehetősen nehézkes leparkoláskor (mert hogy megfelelő buszos parkoló nincs) helyi gyerekek buzgólkodtak a busz körül, akik később a várban is árultak képeslapot és próbálták a maguk módján megszolgálni a turisták aprópénzét.

Fülek bazaltsziklára épült kővára a tatárjárás előtt már biztosan állt, 1242-ben ugyanis felkerült a vészteljes időket túlélő magyarországi várak Székesfehérváron kiadott listájára. Építtetője valószínűleg az a Kacsics Simon – Bánk bán veje – volt, aki a Gertrúd királyné elleni összeesküvésben való részvétele miatt vesztette el környékbeli birtokait. A vár és a város romlását az 1682-es Thököly-féle török–kuruc sereg támadása okozta. A várost lerombolták, megsemmisült a megyei levéltár, a vár leégett. Az 1980-as években rendbe hozták a Bebek-tornyot (építtetője 1551-ben és a vár jelentős fejlesztője Bebek Ferenc), valamint megerősítették a vár falait. A nyilvánosság számára 1993-ban nyílt meg. A 2006–2007-es időszakban lezajlott a Bebek-torony műemléki felújítása és a tervezett új funkcióhoz – kiállítóhely – való adaptálása, 2007 áprilisában pedig alakult meg a Füleki Vármúzeum.

A várban Palkovics Gyula fogadott minket. Rövid ismertetője után felfedeztük a várat. Megcsodálhattuk a zuzmóval borított tufarétegeket, melyekben még vulkáni bomba is volt. A viszonylag puha tufának köszönhetően a várban több kutat is tudtak mélyíteni – mi hármat láttunk, belső falukon kis páfrányok pompáztak. Az idő annyit engedett, hogy a közeli kilátásban gyönyörködhattunk. Láthattuk a Herold- vagy Brechtold-kastélyt, amely ma gimnázium. Parkja kedvelt pihenőhely. Láthattuk a városközpontban lévő katolikus templomot, melynek barokk főoltára mellett, a szentély falán Szent István és Szent László képét láthatták azok, akik visszafelé menet még elszaladtak oda is. A templom mellett található ferences kolostorban működött a szocializmus idején a Nógrádi Múzeum.

Mivel már elég későre járt az idő, a Bebek-toronyban berendezett kiállításról lemondtunk és némi vásárlás (hisz megvannak még a jó szlovák finomságok, mint borovicska, knédli, kekszek...) és fagylaltevés után hazafelé indultunk. Fülekrátka, Rapp és Kalonda érintése után Ipolytarnócnál léptük át a határt.

Mire Gyarmat felé közeledtünk, kedves ajándékként már a nap is ki-kisütött.

Szép volt, jó volt, folytatjuk!

Ács Zsuzsanna